

Persones de Nou Barris assassinades pel franquisme i el nazisme

Domingo Blazquez Pascual “Minguet” (Barcelona 1921 - Gusen-Mauthausen 1941). Treballador del tèxtil. Va néixer al Torrent de Campanyà s/n, una riera entre els carrers de la Flor de Neu i del Vesuvi de La Prosperitat, visqué al carrer Negoci 11 de La Trinitat Vella, començà a treballar amb dotze anys i es comprometé amb la classe treballadora afiliant-se a la CNT. S'exilià a França després de la derrota republicana, van internar-li al camp de concentració francès de Setfonds i l'enrolaren a una Companyia de Treballadors Estrangers. Els nazis van empresonar-li al Stalag VI-A Hemer, després, al Stalag XII-D Trier d'Alemanya, on li assignaren el número de matrícula 39908, i li enviaren al camp d'extermini de Mauthausen, on li assignaren el número 3828 i catalogaren com a pres polític Rotspainer (roig espanyol) amb el triangle blau. El 8 d'abril de 1941 van traslladar-li a Gusen, un Komando del camp principal, li assignaren el número 11920 i morí el 31 de desembre de 1941 a l'edat de vint anys.

Jacint Mayoral Mayoral (Les Franqueses del Vallès - Barcelona 1940). Treballador municipal al Cementeri de Sant Andreu i republicà. Va viure al carrer de Casals i Cuberó 36, es comprometé amb el catalanisme militant a l'ERC i el Casal Català Republicà de Les Roquetes el nomenà suplent per anar al Congrés d'Esquerres del 30 de maig al 2 de juny de 1936, que no es va celebrar. La dictadura franquista va empresonar-li, jutjà al Consell de Guerra 014142 el 1939 i l'afusellà el 16 de maig de 1940 al Camp de la Bota de Barcelona.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Francisco Puente Benito (Barcelona 1915 - Gusen-Mauthausen 1943). Treballador. S'exilià a França després de la derrota republicana, els nazis van empresonar-li al Stalag X-B Sandbosteleni i li enviaren al camp d'extermini de Mauthausen, on li assignen el número 3630 i catalogaren com a pres polític Rotspainer (roig espanyol) amb el triangle blau. Van traslladar-li a Gusen, un Komando del camp principal, li assignaren el número 14656 i morí l'1 de juny de 1943 a l'edat de vint-i-vuit anys.

Al seu expedient apareix una adreça de la plaça de Marià Brossa 14 de Sant Andreu de Palomar i que la Genoveva Gironella, amb domicili al carrer de la Cooperació 25, 1r 1a del barri de La Prosperitat, li va escriure durant l'època més dura de la dictadura franquista i la Guerra Mundial. No podem assegurar que en Francisco visqués a Nou Barris, però tenia alguna vinculació especial amb la Genoveva (era la seva parella?, una companya de militància?, una amiga que s'interessava per la seva situació?).

Persones de Nou Barris que van combatre contra el feixisme

Salvador Artola. Conserge del Grup Escolar Hermenegildo Giner de los Ríos i soldat republicà. Es va comprometre amb la legalitat republicana combatent amb l'Exèrcit Popular durant la Guerra Civil. La dictadura franquista va internar-li a diferents camps de concentració fins al 1945 i l'acomiadà de la seva feina.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Sebastián Calvo Sahún (A Buerda 1909-1983). Fuster, treballador d'un cinema, anarcosindicalista, milicià i heroi de la resistència contra el nazisme. Va viure a França a la seva juvenesa, es comprometé amb la classe treballadora militant a l'anarquisme francès, combaté amb les columnes de la CNT i fou ferit a la Guerra Civil. S'exilià a França després de la derrota republicana, col·laborà amb la Resistència francesa, participà en l'assalt d'una caserna de la Gestapo, organitzà una xarxa de fugida pels aviadors aliats i les persones perseguides pel nazisme i els EEUU li condecoraren amb la Medal of Freedom. Va retornar legalment a Espanya per a reconstruir la CNT el 1944, la dictadura franquista li capturà, juntament amb la seva companya Maria Pardina, la seva germana Julia Calvo i el seu cunyat Mariano Larrosa, el torturà, jutjà als Consells de Guerra 032820 i 033637 i condemnà a sis mesos d'arrest major. Va continuar col·laborant amb la CNT clandestina, participà en un intent d'atemptat contra en Francisco Franco, és detingut el 1949 i el 1952, li jutjaren a un Consell de Guerra i condemnaren a cinc anys de presó. Va defensar continuar la lluita clandestina, en contra del parer de la majoria de la CNT, però s'incorporà amb altres anarquistes al Sindicato Vertical franquista el 1965. Va viure a La Guineueta, li nomenaren regidor el 1973 pel Districte IX (Sant Andreu de Palomar i Nou Barris) i tinent d'alcalde el 1977 a l'ajuntament franquista.

Raquel Castro Maestra (Bilbao 1903 - Marsella 1980). Treballador de la construcció, anarcosindicalista i milicià. Va viure a Can Peguera, es comprometé amb la classe treballadora militant al Sindicat Únic de la Construcció de la CNT i li detingueren diverses vegades. Va combatre amb la columna Durruti durant la Guerra Civil, participà en el Pleno de Columnas Confederales y Anarquistas de València el 5 de febrer de 1937 i s'exilià a França després de la derrota republicana.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Salvador Clop i Urpí (Barcelona 1917-2005). Pastisser, sindicalista i milicià. Es va comprometre amb la classe treballadora militant a Unió Professional Obrera de Pastissers i Rebosters de Catalunya, el Sindicat de Pastissers de la UGT, el BOC, el POUM, la JCI, participant en l'assalt de l'edifici de la Capitanía General rebel el 19 de juliol de 1936 i alistant-se a les milícies organitzades pel POUM. Va tornar a la rereguarda i, després dels Fets de Maig de 1937, anà al front amb una companyia comunista, patí un simulacre d'afusellament a Lleida al descobrir-se que era del POUM, fugí i s'integrà a una columna de la CNT. S'exilià a França després de la derrota republicana, van internar-li als camps de concentració francesos de Vernet, Mazères, Septfonds, Brams i Argelers i l'enrolaren a una Companyia de Treballadors Estrangers. Els nazis van enviar-li a treballar a les fàbriques de l'Alemanya, fugí de Desdre, retornà a Espanya, la dictadura franquista l'empresonà al camp de concentració d'Hondarribia, a Saragossa i, després, l'envià a fer el servei militar obligatori. Va continuar col·laborant amb el POUM clandestí, passà a militar al MSC i s'encarregà de la reorganització de la UGT a Catalunya fins que és detingut el 1958 i, posteriorment, de l'ASO i l'USO. Va militar al PSC-C els darrers anys de la dictadura i, a la nova etapa democràtica, li elegiren conseller del Districte de Nou Barris pel PSC, col·laborà amb la UGT, l'Associació d'Ex-combatents Socialistes de la República i el Cercle d'Antics Militants del POUM. Va rebre la Medalla d'Honor de Barcelona el 1999 i la Medalla President Macià de la Generalitat el 2005.

Andrés Escrich Huguet (Barcelona 1900 - ?). Es va comprometre amb la classe treballadora militant al PSUC, s'exilià a l'URSS després de la derrota republicana i s'allistà a l'Exèrcit Roig que combaté al nazisme. Va retornar juntament amb la Tomasa Vidal Ramos i la família, s'establiren a La Trinitat Nova i continuaren col·laborant amb el PSUC clandestí.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Lola Iturbe Arizcuren (Barcelona 1902 - Gijón 1990). Costurera, treballadora domèstica, feminista, periodista i anarcosindicalista. Va viure a Can Peguera, col·laborà amb el moviment emancipador Mujeres Libres, es comprometé amb la classe treballadora militant a la CNT i amb les activitats de solidaritat amb els llibertaris empresonats. Va escriure les cròniques de guerra del front d'Aragó a *Tierra y Libertad*, formà part del Comitè Central de Milícies Antifeixistes de Catalunya i assolí l'alliberament de gent de la CNT i el POUM retinguda a les txeques estalinistes. S'exilià a França després de la derrota republicana, col·laborà amb la Resistència francesa, ajudà a fugir a moltes persones perseguides pel feixisme i no va tornar-hi fins al 1976.

Juan López Saura (Cartagena 1898 - Sant Feliu de Codines 1972). Anarcosindicalista i milicià. Va viure a Can Peguera, es comprometé amb la classe treballadora militant a la CNT i combatent amb la columna Hilario-Zamora durant la Guerra Civil. La dictadura franquista va capturar-li, jutjà al Consell de Guerra 017147 el 1941 i el condemnà a dotze anys i un dia de presó, pena que li va ser commutada per la d'un any.

Juan Martínez Vita “Juanito el Rebelde” “Juan Horta” “Moreno” (Sufli 1914 - Marseille 2001). Treballador de la construcció, anarcosindicalista i milicià. Va viure a Can Peguera, es comprometé amb la classe treballadora militant al Sindicat Únic de la Construcció de la CNT, la FAI, les JJLL i li detingueren diverses vegades. Va participar en l'assalt de la caserna rebel de Sant Andreu de Palomar el 19 de juliol de 1936, combaté amb la columna Durruti i les bateries del Cos de Tren durant la Guerra Civil. S'exilià a França després de la derrota republicana, van internar-li al camp de concentració francès de Saint Cyprien, l'enrolaren a una Companyia de Treballadors Estrangers i fugí dels nazis, experiències que recolliria al seu llibre *Andanzas de un refugiado español*.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Juan Manuel Molina Mateo “Juanele” (Jumilla 1901 - Barcelona 1984). Treballador de la construcció i anarcosindicalista. Va viure a les Cases Barates d’Horta (Can Peguera), es comprometé amb la classe treballadora militant al Sindicat Únic de la Construcció de la CNT i la FAI, li detingueren diverses vegades i fugí a França. Va dirigir Tierra y Libertad i Tiempos Nuevos, formà part del Comité de Abastecimiento, li nomenaren subsecretari de Defensa de Catalunya i comissari polític dels Cuerpos de Ejército X i XI durant la Guerra Civil. S’exilià a França després de la derrota republicana, col·laborà amb la Resistència francesa i ajudà a fugir a moltes persones perseguides pel feixisme. Va retornar clandestinament per a reconstruir la CNT, la dictadura franquista li detingué, marxà a l’exili i no va tornar-hi fins al 1976.

Jaume Oller Prats (Barcelona, 1920-1936). Fuster, anarcosindicalista i milicià. Va viure al carrer de la Florida 34 del barri de La Prosperitat, començà a treballar amb catorze anys a Establecimientos Morros S.A. del carrer de Palomar i es va comprometre amb la classe treballadora afiliant-se a la CNT. Va participar en l’assalt de la caserna rebel de Sant Andreu de Palomar el 19 de juliol de 1936 i morí al passeig de Torras i Bages abatut pels francctiradors que s’havien unit als militars revoltats. Unes dones van dipositar-hi uns rams de flors al costat d’un cartell que deia: “Aquí caigué una víctima del feixisme. Respecteu les flors” i el passeig de Torras i Bages portà el seu nom fins a les acaballes de la Guerra Civil.

Querol. Professor del Grup Escolar Hermenegildo Giner de los Ríos i soldat republicà. Es va comprometre amb la legalitat republicana combatent amb l’Exèrcit Popular durant la Guerra Civil i morí al front.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Fernando Rodríguez Ocaña (Porcuna 1922 - Barcelona 2000). Treballador del metall, sindicalista, activista del moviment veïnal de Nou Barris i soldat republicà. Es va comprometre amb la classe treballadora militant al PCE i fugint de la zona controlada pels militars revoltats per a combatre amb l'Exèrcit Popular. La dictadura franquista va capturar-li, juntament amb el seu pare, i els condemnà a presó. Va ser sindicalista de les clandestines CCOO a la fàbrica Mevosa-Mercedes Benz, col·laborà amb l'AVV 9 Barrios i milità a l'OC-BR, el PSUC i el PCC. L'AVV 9 Barrios donà suport a la seva candidatura per a representar al Districte IX (Sant Andreu de Palomar i Nou Barris) en l'Ajuntament de Barcelona i derrotà a l'aspirant de la dictadura franquista, però impugnaren les eleccions al·legant defectes formals, l'extremadreta va amenaçar a Ocaña i marxà de la ciutat, experiències que recolliria al llibre *Candidato de los trabajadores*. Va rebre la Medalla d'Honor de Barcelona el 1999.

Roque Yuste Giménez (Noguera 1918 - Barcelona 2015). Pastor de bestiar, treballador a uns grans magatzems, sindicalista i soldat republicà. Es va comprometre amb la legalitat republicana fugint de la zona controlada pels militars revoltats per a combatre amb l'Exèrcit Popular. S'exilià a França després de la derrota republicana, van internar-li al camp de concentració francès d'Argelès i l'enrolaren a una Companyia de Treballadors Estrangers. Va retornar a Espanya, la dictadura franquista li capturà i condemnà als batallons de treballadors penats, experiències que recolliria al llibre *Añorando la República*. Va viure a Les Roquetes, ser sindicalista de les clandestines CCOO als magatzems El Siglo i milità al PSUC.

Persones de Nou Barris represaliades pels sublevats franquistes

Salvador Alloza i Alloza (Barcelona 1897-1976). Carter i republicà. Va viure al carrer Casanovas (en l'actualitat Enric Casanovas), es comprometé amb el catalanisme i la classe treballadora afiliant-se al Sindicato Autónomo de Carteros Urbanos de la CNT, essent el secretari del Casal Català Republicà de les Roquetes de l'ERC, li nomenaren alcalde del barri durant la Guerra Civil i salvà a un company de Correus de la violència extremista. S'exilià a França després de la derrota republicana i van internar-li al camp de concentració francès de Braur (Argelers i Bram, segons altres fonts). Va retornar a Espanya, la dictadura franquista li capturà i acomiadà de la seva feina, sense cap prova, acusant-lo d'haver participat en la vaga de 1934, donat suport a la proclamació de l'Estat Català i per la seva vinculació amb la CNT i ERC. Va sol·licitar la rehabilitació com a empleat de Correus, però no li perdonaren la sanció fins després de la seva mort.

Blai Domingo Miquel. Professor. La dictadura franquista va empresonar-li al centre penitenciari de Pilats a Tarragona, jutjà a un Consell de Guerra el 1939 i la Comisión Depuradora l'acomiadà mitjançant l'Expediente de depuración de maestros nacionales 32/12957. Va fundar els Estudios Generales Splai al barri de Porta als anys seixanta.

Francisco Gaig. Va viure a Vilapicina, a prop de can Costa, i la dictadura franquista l'empresonà al camp de concentració d'Horta. Ha estat parcialment identificat pels testimonis recollits a la Revista El Pou 10: 34-43 (2020) i podria ser en Francisco Costa Gaig, que va ser absolt a la causa 002978, en Francisco Guix Gaig, que tenia propietats a Nou Barris, o una altra persona.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Trinidad Gallego Prieto (Madrid 1913 - Barcelona 2011). Infermera i antifranquista comunista. Va treballar com a administrativa i cambrera per a pagar-se els estudis d'infermeria, es comprometé amb la classe treballadora ajudant a la infància refugiada a causa de la Revolució d'Octubre de 1934, com a infermera dels soldats ferits durant la Guerra Civil i militant al Sindicato Laico de Enfermeras i el PCE. La dictadura franquista va capturar-la, juntament amb la seva mare i la seva àvia, la condemnà a trenta anys de presó i passà per diferents càrcers de dones on exercí de llevadora. Va continuar col·laborant amb el PCE clandestí, ajudà a un grup de guerrillers i la detingueren altres dues vegades. Va viure a Porta i treballà al Verdum-Les Roquetes com a l'ajudant del practicant, perquè no li reconegueren la titulació d'infermeria fins al 1969, posà els seus coneixements al servei de les dones, milità al PSUC i explicà la seva experiència vital des del grup Les Dones del 36.

José Antonio Martínez Davía (Jumilla 1905 - Barcelona 1986). Treballador de Telefónica i d'una concessionària de RENFE, afiliat a la CNT, lliurepensador, naturista i precursor del moviment veïnal de Nou Barris. La República va detenir-li per la possessió de llibres teosòfics sospitosos de contingut religiós a les acaballes de la Guerra Civil, la dictadura franquista l'acusà d'ateisme i acomiadà de la seva feina. Es va refugiar al Mirador d'Apol·lo de Torre Baró i, més endavant, el feu servir de segona residència i lloc de reunió amb altres persones que compartien els seus interessos. Es va comprometre amb el veïnat de Nou Barris essent el secretari de l'Asociación de Pequeños Propietarios de la Urbanización Torre del Baró i la Cooperativa Vallbona per a crear la Sociedad Cooperativa de Torre Baró, que gestionaven la legalització de les autoconstruccions, impulsà la instal·lació de l'enllumenat públic, el telèfon, la urbanització dels carrers, demanà escoles i aconseguí que RENFE construís el baixador-estació, pagat pel veïnat, i una parada d'autobús.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Juan Medina Sánchez (Melilla 1918 - Barcelona 1991). Depenent, viatjant de comerç i antifranquista comunista. Es va comprometre amb la classe treballadora militant a la Federación de Dependientes de Comercio de l'UGT, la JC, les JSU i el Socorro Rojo Internacional. Els militars sublevats van capturar-li a les primeres setmanes del cop d'estat contra la Segona República, sotmeteren a dos judicis sumaríssims, per auxili a la rebel·lió i contra la seguretat de l'Estat, i el condemnaren a presó al camp de concentració de l'Alcazaba de Zeluán (Marroc), altres presons i els batallons de treballadors penats, experiències que recolliria al llibre *Memorias de mi juventud perdida: Infancia, República, prisiones y otras vivencias*. Va continuar col·laborant amb el PCE clandestí, malgrat la vigilància del Servicio de Inteligencia Militar, i impulsà la Junta Democrática a Melilla. Va venir viure a Nou Barris als anys vuitanta, participà de la vida associativa, les CCOO, la campanya contra l'OTAN, l'Homenaje a las Víctimas del Franquismo de 1986, l'Associació Catalana d'Expressos Polítics del Franquisme...

Maria Pardina Barrabés. La dictadura franquista va capturar-la, juntament amb el seu fill de pocs mesos n'Humberto Calvo Pardina, quan intentava fugir cap a França a les acaballes de la Guerra Civil i l'empresonà al castell de sant Ferran de Figueres durant vuit mesos. La van tornar a detenir el 1944, juntament amb el seu company Sebastián Calvo Sahún i els seus cunyats, Julia Calvo i Mariano Larrosa, i visqué a La Guineueta.

Personal docent depurat del Grup Escolar Hermenegildo Giner de los Ríos: La dictadura franquista va acomiadar al director Joan Delclós i Dols, el conserge Salvador Artola, les profesores Carmen Bartra Miquel, Elena Boixeda Pamies, Caralt (Otilia Caralt Mercadé?), Carbó (Carmen

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Carbó Serrat?), Currià (Magdalena Curria Hidalgo?), Gràcia (Gloria Gràcia Balduque?), Concepción Larruy Arnal, Pi (Jacinta Pi Barceló?), Mª Pilar Puig Carreras, María Valls (María Valls Bigas o María Gloria Valls Fabregas?), Ursissina (Ursicina Bou Casamitjana?) i els professors Bech (Modesto Bech Fortiana o Jaime Bech Rotllán?), Cueto (Salvador Cueto Bosch?), Farguell (José Farguell Vilardaga?), Rocamora (José Rocamora Cannau?), Salsench (Camilo Salsench Llovera?).

Algunes dones treballaven als parvularis i serà complicat conèixer el seu destí perquè només se les esmenta pel nom de pila i la dictadura franquista no havia de seguir cap procediment per a acomiadar-les: Leonor, González, Ariadna, Contxa, Rosa, Antonia, Carmen, Marta, Catalina, Josefina, Plácida, Rita, Paquita Porrera...

Joan Ribas i Grau o Joan Rivas i Grau. Professor i republicà. Es va comprometre amb el catalanisme impulsant i essent el secretari del Casal Català Republicà de Les Roquetes el 1930. La Comisión Depuradora de la dictadura franquista va acomiadar-li mitjançant l'Expediente de depuración de maestros nacionales 32/13354.

Persones de Nou Barris que van patir altres formes de violència

Els militars revoltats van assassinar als pares de la Georgina Villanueva Sánchez i en Manuel Vital Velo.

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Els nazis van assassinar als pares de la Carmen Riaño i la Contxita Cortés als camps d'extermini.

La dictadura franquista va empresonar als pares d'en Josep Maria Folch, la Pepita Ferrer Martínez, la Rosa María Rísquez Gómez i la Maruja Ruiz Martos.

Les següents persones van haver d'exiliar-se o visqueren a Nou Barris en retornar-hi: en Santiago Bilbao Larregola (CNT), la nena Engràcia Cañamares, la Família Escrich Vidal (PSUC), en Ramón Guillén (Alzamora CF), Manolo López (PSUC) i la Paquita (PSUC).

Tens alguna informació de....?

José César (CNT). Va ser l'alcalde de barri de La Prosperitat, Les Roquetes, El Verdum i una part de Porta entre l'any 1936 i el maig del 1937.

Una dona desconeguda. Denunciada per un falangista de Nou Barris per haver-se queixat del fangar de Can Dragó o detinguda perquè li van trobar propaganda clandestina a casa.

Genoveva Gironella. Relacionada amb Francisco Puente (la seva parella?, una companya de militància?, una amiga que va interessar-se sobre la seva situació?...), va viure al carrer de la Cooperació 25, 1r 1a del barri de La Prosperitat.

Taula de
Nou Barris
per la República

La recuperació de la memòria històrica antifeixista de Nou Barris

Joan Oller Prats (CNT). Germana d'en Jaume Oller i la Mercedes Oller.

Mercedes Oller Prats. Germana d'en Jaume Oller i en Joan Oller. Va ser jutjada al Consell de Guerra 034918, condemnada a un any de presó menor i, finalment, indultada.

Personal docent depurat del Grup Escolar Pavelló Municipal de Les Roquetes, el Grup Escolar Arnau de Vilanova / Grup Escolar 122 i el Grup Escolar Méjico.

José Piedra Vázquez. Ateneu Llibertari Verdum

Sub-Comité de Defensa de la Barriada de Verdún: Anselmo Casas, Tomás Cobo (o Cobos), Linares, Félix Lorente (Félix Lorente Almansilla?), Juan Lorente Gómez, Juan Lorente López, Antonio Ribera i José Vila.